

Enkele Zweefvliegsoorten gevangen door Leden van de Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie in 1956

door

V. VAN DER GOOT

In 1956 hebben enkele leden van de NJN zich bezig gehouden met de Syrphiden en er zijn, zoals het te verwachten is bij een weinig bestudeerde insectengroep, enkele aardige waarnemingen te voorschijn gekomen.

Liops vittata is een zeldzaam dier en ze was in Nederland zeven keer gevangen. De waarnemingen, ook die in België, duiden voor een belangrijk deel er op, dat haar rattenstaartlarve een voorkeur vertoonde voor brakwater. Dit jaar is deze soort (ongeveer 10 exemplaren in begin juli) waargenomen door Hylke HOEKSTRA van de NJN-afdeling Franeker langs de Friese kust tussen Franeker en Tzummarum. De vliegen werden vooral aangetroffen in de buurt van dijksputten. Dit zijn meertjes ontstaan op plaatsen achter de zeedijk, waar grond is weggegraven ten behoeve van de dijkversterkingen. Speciaal vermelding verdient het voorkomen van *Liops* bij de dijkspuit van Roptazijl. De Roptapoel is onlangs een natuurmonument geworden. In de randvegetatie komen, blijkens enkele plantensociologische opnamen gemaakt door de NJN in het kader van de Horne-streekinventarisatie, zoutplanten als zeekraal, melkkruid, zilt vlotgras, zulte, zilte schijnscurrie en ronde rus voor (respectievelijk *Salicornia herbacea*, *Glaux maritima*, *Puccinellia distans*, *Aster tripolium*, *Spergularia salina* en *Juncus gerardi*), planten, welke b.v. ook te vinden zijn op de Bosplaat op Terschelling. Deze waarnemingen en vooral het feit, dat *Liops* in het onderzochte Friese kustgebied eigenlijk in het geheel niet zeldzaam is, maar gewoon, duiden dus eens te meer op een voorkeur voor brakwatermilieu.

Andere soorten, welke in de omgeving van Franeker niet zeldzaam waren aan te treffen, waren *Tubifera hybrida* en *Eristalomyia anthophorina*. *Er. anthophorina* is er volgens Hylke HOEKSTRA algemeen. In augustus 1955 ving hij in één uur tijd in een tuintje in Franeker zeven exemplaren. Ze komt ongeveer evenveel voor als *Eristalis intricarius* en dan te rekenen, dat de eerste soort, welke ook in de kop van Noord-Holland, Groningen (Oude Pekela, de heer DUIVEN) en Drente vrij gewoon is, in Zuid-Holland, Utrecht en Gelderland en zuidelijker geheel ontbreekt! Nieuwe vindplaatsen zijn dus Franeker, 20 km ten zuidoosten van Leeuwarden, Roptazijl en Sexbierum.

Tijdens een excursie van de afdeling Utrecht naar de Treek bij Amersfoort werden op 3.VI.1956 op bloeiende meidoorn verscheidene exemplaren van *Epistrophe punctulata* gevangen en een ♀ van *Syrphus lunulatus*. Dit is een zeldzame soort, welke lijkt op *Syrphus arcuatus* Fall., maar waarbij de achterlijfsvlekken niet de zijnaad bereiken. Op dezelfde excursie werd een *Syrphus arcuatus* Fall. ♀ gevangen, welke in plaats van een geel gezicht met zwarte middenstreep een geheel geel gezicht had. Dit is de var. *hilaris* Schiner van *Syrphus arcuatus* Fall. (faun. nov. var.).

De Insectenwerkgroep van de NJN organiseerde van 29 juli tot 5 augustus een insectenkampje bij Vollenhove om daar in de omgeving enkele natuurmonumenten te inventariseren. In het geheel werden 48 zweefvliegsoorten gevonden, voor een week vangen dus een behoorlijk resultaat, mede gerekend het doorgaans slechte

weer. Vermeldenswaard zijn een ♀ van *Chrysotoxum bicinctum*, een ♂ van *Epistrophe cincta* en een ♂ van *Zelima nemorum* uit de Oldenhof bij Vollenhove. Echte bosdieren; *Z. nemorum* was slechts één keer in Noord-Nederland (Utrecht, suppl. IV) waargenomen. Het moerasgebied herbergde soorten als *Eurinomyia transfuga* (♂ uit Kierse Wiede bij Wanneperveen), *Eristalomyia anthophorina* (♀ Kierse Wiede en ♀ Kerkgracht), *Platychirus fulviventris* (♂ van Mastenbroeker kolkje en 2 ♀♀ van de Oldenhof en Achterwei), *Tubifera hybrida* (♂ van de Kerkgracht en ♀ van de Oldenhof en Achterwei) en tenslotte 2 ♂♂ en een ♀ van *Pyrophaena rosarum*. Dit laatste dier bleek lang niet zo zelden voor te komen als tot nu toe werd aangenomen. In overeenstemming met de waarnemingen tot nu toe is het feit, dat *Pyr. rosarum* een echte moerasbewoner bleek te zijn, maar in de onderzochte moerasjes werd ze overal wel aangetroffen, soms veel. Zo vond Hayo VELTHUIS haar langs het Bergse Pad bij Ankeveen. Deze vindplaats is door het onderzoek van de heer PIET (inventarisatie Vechtpassen) al reeds bekend. Ze bleek algemeen voor te komen in de Molenpolder bij Utrecht. Hylke HOEKSTRA vond eind juli twee exemplaren in het Woold bij Winterswijk, Koos BEUKEMA vond op 20.VII.1956 een ♂ in een beekmoerasje bij Epen in Zuid-Limburg en Sjoerd FORTUIN vond een exemplaar in een pijpestrootjesvegetatie langs een vennetje bij Eindhoven op 1.IX. 1956. In moerassen is *Pyrophaena rosarum* dus vrij gewoon, de entomoloog blijkbaar niet.

Uit het zomerkamp in Zuid-Limburg zijn nog enkele aardige vondsten te vermelden. Koos BEUKEMA vond op 20.VII.1956 een ♀ van *Epistrophe vittigera* aan een bosrand bij Epen en een ♀ van *Epistrophe grossulariae* aan de Geul bij Epen op dezelfde datum. Deze laatste soort is wel zeer zeldzaam en haar verspreiding in Nederland beperkt zich klaarblijkelijk tot het allersuidelijkste puntje, waarvan ze door Prof. DE MEIJERE (suppl. II), door de heer VAN OOSTSTROOM en door de heer VAN DOESBURG vermeld is. Tezamen nog geen 10 exemplaren.

De bovenvermelde zweefvliegen heb ik alle gezien of ik heb van een serie (zoals van *Liops*) één exemplaar in handen gehad.

Summary

A survey is given of interesting Syrphidae taken by members of the Netherlands Youth Association for Nature Study in 1956 in different parts of the country.

Amsterdam-O., Helmholtzstraat 18m.

Vlinderfenologie. In *Amoeba* 33 : 7—11, 1957, geeft Hayo VELTHUIS een verslag van het dagvlinder-fenologieonderzoek van de N.J.N. in 1955 en 1956. En weer zijn het de gepubliceerde resultaten van het Bruine Zandoogje (*Maniola jurtina* L.), die me dit voortreffelijk geschreven en geïllustreerde verslag met enigszins argwanende blikken doen bekijken. De eerste *jurtina* wordt namelijk in 1955 voor 15 april vermeld, terwijl er op 30 april al 3 exemplaren gemeld worden en op 8 mei maar liefst 12 opgegeven worden. En dat, terwijl het voorjaar van 1955 koud en laat was ! Eerst maar eens van zo'n heel vroege waarneming een bewijsexemplaar afwachten.

Wanneer winter en voorjaar op dezelfde voet voortgaan als de eerste anderhalve maand van 1957, zullen er vrij zeker opvallend vroege verschijningsdata voor allerlei insecten genoteerd kunnen worden. Verzuim deze weinig voorkomende kans niet ! — LPK.